

در کشور ما دستورالعملی ملی توسط وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در سال 76 به منظور جلوگیری از انتشار بیماری از طریق زباله و تأمین سلامت و ارتقاء بهداشت جامعه با توجه به حساسیت و خطرناک بودن زباله های بیمارستانی تفکیک، جمع آوری حمل، انتقال و دفع اینگونه زباله ها با اولویت خاص به مورد اجرا گذارده شد. قانون مدیریت پسماند ها در مجلس شورای اسلامی در سال 83 بر اساس اصل پنجاهم قانون اساسی به منظور حفظ محیط زیست کشور از آثار زیانبار پسماندها (زباله و قصولات) و مدیریت بهینه آنها تصویب شد و کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها، مؤسسات و شرکت ها موظف شدند که مقررات و سیاستهای مقرر در این قانون را رعایت کنند که پس از آن وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مراکز درمانی و بهداشتی خود را ملزم به اجرای دقیقین مصوبات و دستورالعمل ها کردند و سپس آخرین دستورالعمل پس از بازبینی در سال 1386 به کلیه مراکز ابلاغ شد.

کارکنان زحمتکش خدمات که مسئولیت جمع آوری، حمل و انتقال زباله را به عهده دارند در هنگام کار باید به این نکات توجه نمایند:

- 1- کلیه پرسنل خدماتی که مستقماً با زباله در تماس هستند در هنگام کار باید از دستکش دو لایه کارگری، ماسک، پیشبند، یلداستیک، و چکمه استفاده نمایند.
- 2- کارکنان خدمات هنگام جمع آوری زباله از فشردن کیسه های زباله خودداری نمایند تا از فرو رفتن اجسام نوک تیز و پاره شدن کیسه های زباله و پاشیده شدن خون و مایعات به صورت و بدنشان جلوگیری شود.
- 3- برای حمل زباله از سطوح های چرخدار مخصوص زباله جهت انتقال زباله استفاده نمایند و از حمل بار سنگین با دست خودداری کنند تا از صدمات به بدنشان جلوگیری شود.
- 4- بعد از دفع زباله در مخازن زباله، دستکش ها را از دست بیرون بیاورند و دستهای خود را به مدت 40 تا 60 ثانیه با مایع صابون بشویند.
- 5- از دست زدن به درب ها و دستگیره ها یا وسایل با دستهای آلوده خودداری نمایند.
- 6- کارکنان محترم خدمات پس از اتمام کار با زباله در پایان وقت استحمام نمایند.
- 7- واکسن های لازم را تلقیح نمایند که نسبت به بیماری های خطرناکی که واکسن دارند مصونیت داشته باشند (آنفلوآنزا، فصل، واکسن هیپاتیت و ...)
- 8- حتماً دارای یرونده بهداشتی باشند.
- 9- کارکنان خدمات باید دوره آموزشی استفاده از وسایل کار را به درستی گذرانده باشند تا مانع از آسیب به خود و دیگران باشند.
- 10- کارکنان خدمات باید آشنایی کاملی به انواع زباله های بیمارستانی داشته باشند تا هنگام جمع آوری، انتقال و دفع زباله ها حفاظت های لازم را بکار ببرند از آسیب های جسمی، مسمومیت و آتش سوزی در امان باشند.

به منظور ارتقا بهداشت و سلامت جامعه و کاهش عفونت های بیمارستانی طبق دستورالعمل کشوری وزارت بهداشت تدابیری اندیشیده شد که زباله ها در بخشهای مختلف بیمارستان به صورت مجزا تفکیک شوند تا زباله های خطرناک و عفونی از معمولی جداسازی شود و طی مراحل به زباله های بی خطر تبدیل و برای دفع نهایی از بیمارستان خارج شود.

ابتدا هر نیروی خدماتی در بیمارستان که مسئولیت تفکیک، جمع آوری، حمل و انتقال زباله را به عهده دارد باید نسبت به

اجرای این مراحل آگاهی کافی داشته باشد البته پرستاران و بهیاران و پزشکان در همکاری تفکیک زباله نقش بسزایی ایفا می کنند زیرا پرستاران و پزشکان که تزریقات و پانسمان را انجام می دهند و باید بدانند در چه ظرفی چه چیزی را باید بیندازند و اگر اشراف به این مراحل و تفکیک زباله را نداشته باشند این دستورالعمل به خوبی اجرا نمی شود .

1-

پسماندهای قسمتهای اداری مالی، آشپزخانه، آبدارخانه استراحتگاه و ایستگاه کار پرسنل و سایر زباله ها که مشابه پسماندهای خانگی است مانند کاغذ، پلاستیک، قوطی کمپوت، روکش وسایل مصرفی و تجهیزات پزشکی، ماسک همکاران، پوشش سرسوزن، باکسهای خالی سرم و ست سرم غیرآلوده، پس مانده غذای کارکنان و بیماران غیر عفونی، زباله های محوطه بیمارستان، خاکروب و نخاله ها، ضایعات باغبانی و از این قبیل زباله معمولی است که بخش بزرگی از زباله ها را تشکیل می دهد. این پسماندها باید در کیسه های سیاه رنگ با برچسب معمولی ریخته شده و سپس با مخازن آبی رنگ به داخل سالن امحاء زباله منتقل شوند.

2-

محیطهای کشت، وسایل آلوده به خون و ترشحات بیمار، بافتها و پسماندهای جراحی، انواع سرنگ، قسمت پلاستیکی آنژیوکت، باند پنبه گاز و زواید تزریقات و پانسمان، خلط و ترشحات بیمار، دستکشها، ویالهای دارویی، ست و کیسه خون، پس مانده غذای بیماران عفونی، یورین بگ خالی، ماسک بیمار، چست لیدها، سوند فولی، سوند معده، انواع درن ها، ست ساکشن و ونتیلاتور، نلاتور، ضایعات دیالیز، لوله های داخل تراشه.

این زباله های عفونی باید در کیسه های زرد مقاوم در داخل سطل زباله درب دار در بخش ریخته شود و دارای برچسب عفونی باشد سپس با مخازن (ترالی زباله) زرد رنگ به داخل سالن امحاء زباله منتقل شوند.

زباله های عفونی پس از گذراندن مراحل بی خطر سازی به همراه زباله معمولیه ماشین های شهرداری تحویل داده می شود.

3-

سوزن تزریق، تیغ بیستوری، تیغه چاقو جراحی یا چاقو، سوزن های زیر جلدی، ست های انفوزیون، اره ها، شیشه های شکسته، نیدل آنژیوکت و مانند اینها و یا هر چیزی که موجب زخم، بریدگی یا سوراخ شدگی جزء زباله های تیز و برنده محسوب می شوند که به هر حال به عنوان پسماند های به شدت تهدید کننده سلامت به شمار می آیند.

این نوع زباله ها باید در ظروف ایمن و مقاوم و استاندارد (Safety box) به رنگ زرد با درب ریخته شده و به همراه زباله های عفونی جهت بی خطر سازی به سالن بی خطر سازی انتقال می یابند.

4-

پسماند های دارویی عبارتند از داروهای تاریخ گذشته، مصرف نشده، تفکیک شده و آلوده، واکسن ها، مواد مخدر و سرم هایی که دیگر به آنها نیازی نیست و باید به نحو مناسبی دفع شوند، بطری ها و قوطی های دارای باقیمانده داروهای خطرناک، دستکش، ماسک، لوله های اتصال و شیشه یا ویال های داروهای که در صورت آزاد شدن در محیط برای انسان مضر باشند.

پسماند های شیمیایی سرطان زا که به شدت خطرناکند و ممکن است خصوصیات ایجاد جهش سلولی، عجیب الخلقه زایی یا سرطان زایی داشته باشند این زباله ها مشکلات ایمنی جدی به وجود می آورند این مشکلات هم درون بیمارستان و هم پس از دفع این ها در بیرون از بیمارستان می تواند باشد و باید مورد توجه خاص قرار گیرد که شامل: داروهای شیمی درمانی و مواد یرتوساز از این قبیل هستند.

طبق قانون این پسماندها باید بطور جداگانه در کیسه های پلاستیکی مقاوم سفید یا قهوه ای جمع آوری و با برچسب شیمیایی و دارویی دفع گردند. اما باتوجه به آماده نبودن بستر دفع این پسماندها به همراه پسماندهای عفونی دفع خواهند شد.

کیسه های زباله وقتی 3/4 حجم آنها پر شد تعویض شوند . و این بدین معنی است که کیسه زباله نباید کامل پر شود تا کارکنان بتوانند کیسه ها را گره زده و زباله های عفونی و زباله های معمولی را بصورت مجزا و جدا پس از برچسب زدن به سالن زباله منتقل نمایند . در بخش های بیمارستان زباله ها از اتاق بیماران و واحد های مختلف جمع آوری و گره زده می شود و به ترالی دیپوی موقت بخش آورده می شود (تا زباله های عفونی و غیر عفونی در مخازن مخصوص خود نگهداری شوند) .

1- هیچ کیسه محتوی زباله نباید بدون داشتن برچسب و تعیین نوع محتوای کیسه از محل تولید خارج شود .

2- برچسب ها با اندازه قابل خواندن باید بر روی ظرف یا کیسه چسبانده و یا به صورت چاپی درج شود و بر اثر تماس یا حمل نباید به آسانی جدا یا پاک شود و از هر طرف قابل مشاهده باشد .

3- واحد امحاء کننده باید از دریافت زباله های فاقد برچسب اکیداً خودداری نماید .

در بخش کیسه های زباله عفونی و معمولی مجزا پس از برچسب گذاری و گره زدن کیسه ها و گذاشتن در ترالی مخصوص حمل زباله (زرد برای عفونی ، آبی برای غیر عفونی) به سالن زباله در زمانها، مشخص شده منتقل شود .

کیسه زباله ها باید از سطل به آرامی به مخازن منتقل گردد و از پرتاب کردن زباله باید خودداری شود تا کیسه ها پاره نشود و مواد آلوده به صورت کارکنان نیاشد و از پراکنده شدن زباله خودداری شود . پس از خالی کردن کیسه ها سطل های زباله را ابتدا شسته و سپس با مواد ضد عفونی کننده طبق دستور کارشناس بهداشت ضد عفونی گردد و در محل استقرار سطل ها، زباله قرار گیرد .

لازم به ذکر است که از سطوح شیب دار نباید برای انتقال و جابه جایی پسماند عفونی استفاده شود . همچنین طی ساعات مشخص شده و ترجیحاً از داخل آسانسور شماره 1 عمل انتقال صورت خواهد پذیرفت .

تخلیه زباله در مخازن زباله:

در اتاق زباله جایگاه و یا مخازنی به رنگ زرد و آبی وجود دارد که مخازن زرد رنگ مخصوص زباله عفونی است که با نوشته ای یا علامتی

روی آن مشخص شده یا علامت رنگ زرد نشان دهنده مخزن کیسه های عفونی است و مخزن آبی رنگ مخصوص زباله معمولی یا کیسه های سیاه رنگ می باشد .

به طور کلی کارکنان، زحمتکش، خدمات که با زباله کار می کنند باید بدانند که :

1- پس از تخلیه با زباله در سطل های زباله در بخش ها و مخازن ابتدا با آب گرم شسته و سپس طبق آموزش، کارشناس، بهداشت محیط بیمارستان، با مواد مناسب ضد عفونی شود .

2- شستشو باید بطور روزانه انجام شود (هر روز نظافت و ضد عفونی شود) .

3- هر سطل، و مخزن، و چرخ دستی باید سرچاهی مخصوص خود قرار گیرد .

4- از سطل، یا بیرون حمل زباله برای حمل، وسایل دیگر استفاده نشود و نشت ناپذیر باشد .

5- وسیله برای بارگیری، و تخلیه آسان باشد .

6- درب ظروف (Safety box) باید بسته و محکم شود و به همان صورت داخل زباله های عفونی دفع گردد .

7- شستشوی سطلها و مخازن با آب گرم حداقل 82 درجه سانتی گراد به مدت 15 ثانیه انجام گیرد و سپس گندزدایی شود . بعد از انتقال پسماندها از بخشهای مختلف به محل بی

خطر سازی و دریافت آنها از طرف اپراتور محل که توام با وزن کشتی انواع پسماندهاست طبق جدول ذیل، هردسته از پسماندها در محل خاص خود تخلیه می گردند بعنوان مثال

پسماندهای شبه خانگی بدون ادغام با پسماندهای عفونی در محل خود دیپوی موقت می شوند . با توجه به دو دستگاه بی خطر ساز اتوکلاو هایدرولگلاو مجهز به خرد کن موجود در

محل و با عنایت به دستورالعمل هر دستگاه اقدام به بی خطر سازی زباله های عفونی و تیز

وبرنده مي شود . اپراتور محل فردي است با مدرک تحصيلي فني که دوره هاي کاربري دستگاههاي مذکور را در دفاتر شرکتهاي سازنده گذرانده و با آگاهي کامل نسبت به بهره برداري از دستگاهها اقدام مي نمايد . بر اساس دستورالعملهاي وزارتي وسازمان صحت عملکرد دستگاههاي بي خطر ساز با استفاده از انديکاتورهاي شيميائي و کشتهاي ميكروبي به ترتيب بطور روزانه و ماهانه انجام شده و در فرمهاي خود اظهاري درج وبه مرکز بهداشت شهرستان ارسال مي گردد

اپراتور محل ملزم گردیده در حين انجام کار از وسايل استحفاظ فردي نظير چکمه ، لباس ضد آب سرهم ، ماسک فیلتردار ، کلاه و دستکش و عينک استفاده نمايد و مرکز نیز بايد اين تجهيزات را در اختيار وي قرار دهد . درضمن فرد يادشده بايستي قبل از ترك کار استحمام نموده و آلودگي را به بيرون از محل انتقال ندهد .

تستهاي كنترلي لازم صحت عملکرد دستگاهها انجام و فرمهاي خوداظهاري تکميل خواهد شد .

فرم رسيد زباله

تاريخ : ساعت: نام بخش :

نوع زباله :

کيسه زرد يا نارنجي رنگ ..... کيلوگرم با کيسه سالم ناسالم

کيسه مشکي رنگ ..... کيلوگرم با کيسه سالم ناسالم

سيفتي باکس ..... کيلوگرم باجعبه سالم ناسالم

کاغذ باطله ..... کيلوگرم

دريافت شد .

نام و امضاي مسئول خدمات زباله گيرنده